

DZIENNIK POLSKI

wychodzi codziennie niewyłączając niedziel i świąt o 8. rano.

Redakcja „Dziennika Polskiego” Plac Marjański
liczba 6 i 7.
Przedpłata wynosi w Lwowie rocznie 18 zł. — półrocznie
rocznie 9 zł. — kwartalnie 4 zł. 50 ct. — miesięcznie
1 zł. 50 ct.
Z przesyłką pocztową w państwie austriackim, rocznie
24 zł. — półrocznie 12 zł. — kwartalnie 6 zł. —
miesięcznie 3 zł.
Z przesyłką pocztową za granicę, do całych Niemiec
rocznie 50 marek — kwartalnie 13 marek 50 gr. —
do Francji, Anglii, Włoch i Szwajcarii rocznie 82
franków — kwartalnie 20 franków.

Numer kosztuje 6 centów

Bękopisów Redakcja nie zwraca.
Telefon Redakcji 171.

Przedpłata i ogłoszenia przyjmują we Lwowie:

Biuro Administracji „Dziennika Polskiego” plac Marjański
liczba 6 i 7 w domu pana Kiełki, we Wiedniu:
pp. Hasenstein et Vogler (Otto Mass) M. Dake:
H. Schallak; A. Oppell; Rudolf Moser; W. Berlin;
Frankfurter Kolonial-Hasenstein et Vogler 1 G. L.
Schubert; w Hamburgu: Karoly et Liebmans W. Waw-
szawie: Koleschman i Frendler. W Warysach: C. Ad m.
Kue del sainte Pauli 31.

Ogłoszenia przyjmują się za opłatą 6 centów od jednego
wiersza drukiem (półt).

Prywatna Korespondencja 1 kolumny 12 ct. od wiersza
Drobne ogłoszenia 1 1/2, cent od wiersza Pomocnikiem
akcyjny po 1 ct. od wiersza.

Reklamy w rubryce Nadesłane 20 ct. od wiersza.

Reforma praso wa.

Lwów 30. czerwca.

Gdybyśmy wielkimi byli optymistami, mogli
byśmy przypuścić, że sprawa reformy praso-
wej posunęła się o krok naprzód. Niestety —
jednak doświadczenia, zrobione na tem polu,
każą nam się chłodniej zapatrywać na dążenia
reformatorskie w dziedzinie naszego ustawodaw-
stwa prasoowego. Mamy wprawdzie ustawy i za-
sadnicie państwa gwarantowaną wolność słowa,
ale jest to tylko teoria, a ona — jak wiadomo
— jest szara. W praktyce wolność tyśięciami
krapowaz jest wężami i ograniczeniami. Cen-
sura prewentywna wprawdzie zniszczona, ale jej
sura prewentywna wprawdzie zniszczona, ale jej
sura prewentywna wprawdzie zniszczona, ale jej

Cóż dziwnego, że z rozwojem życia publi-
cznego i politycznego, że z postępem, jaki wśród
szerokich warstw ludności robią zasady konsty-
tucyjne i parlamentarne, wzmagają się także po-
tężne prąsy istotnie wolnej i swobodnej. Życie
publiczne, mające się gruntować na zasadach re-
publicznych, zasadach udziału wszystkich w
rządach, domaga się w pierwszym rzędzie wol-
nej i niekrapowanej krytyki, a ta może się obja-
wić i znaleźć wyraz głównie, jeżeli nie jedynie,
w prasie. Państwo konstytucyjne musi mieć wol-
ność prasy. Inaczej — to znaczy, na wypadek,
gdy prasa jest ograniczona, czy to przez cenzurę
prewentywną, czy też przez konfiskatę — konsty-
tucjonalizm będzie jeno skosławionym, będzie
ironją tych swobód i wolności, jakich on dostar-
czać powinien.

Ze sfery rządzącej zupełnej nie chcą dać
swobody słowa, że one się starają w możliwie
całej pełni utrzymać istniejącą dawną ogranicze-
nia, temu się nie dziwny. Każdą swobodę i ka-
żdą wolność trzeba było okupić walką, zazwyczaj
krwawą, a często krwawą. Ograniczenia praso-
we dają rządowi olbrzymią potęgę i władzę w ręce,
s własnej woli i z własnej inicjatywy nie chce
jej wypuścić i jej też nie wypuści. Trzeba o to
walczyć, trzeba wolność prasy zdobywać. Nie-
stety, walka ta trwa już dość długo. Dotychczas
bez skutku.

Ze dalekoby to nas zaprowadziło, gdybyśmy
się dzisiaj chcieli nad tem zastanawiać, czy w
tam wino, że ustawodawstwo dotychczasowe rezultatu
nie dają, że walka upragnionych owoców nie
przyniosła. Rządowi przynależało, że dzielnie
i wytrwale broni swojej władzy; niestety, nie
możemy tego samego przysłać tym, których to
w pierwszym rzędzie obowiązkiem, stać na straż
swobód i wolności konstytucyjnych. Czy będzie
teraz lepiej? Czy wnioski, skierujące do reformy
ustawodawstwa prasoowego, dra Jacquesa i towa-
rzysty, dra Pacaka i towarzyszy, Pernestofera
i towarzyszy, pomyślniejszym będą uwiecznione
skutkiem? Powiedzieliśmy już, że nie jesteśmy
optymistami...

W podkomitecie komisji prasoowej postawił
dr. Jacques wniosek, wzywający izbę poselską do
uchwalenia następujących zasad dla noweli pra-
sowej:

I. Komisja dla pism periodycznych.
Znosi się obowiązki składania kaucej za wyda-
wnictwo pism periodycznych. Jeżeli nastąpi ska-
żenie za karygodną treść pisma periodycznego
na grzywnę, kosztu lub odszkodowanie, w takim
razie ponosi je wydawnictwo.

II. Stempel dziennikarski. Osobne
opodatkowanie prasy periodycznej za pośred-
nictwem stempla dziennikarskiego nie ma miejsca.
I ocaższy od 1. stycznia 1893 zmniejsza się stem-
pel dziennikarski o 1/4, tak że po pięciu latach
ustaje on zupełnie.

III. Kolportaż i licencje na sprze-
daz. Kolportaż ma być dozwolony przez miejscowe
władze polityczne każdemu ubiegającemu się,
skoro jest obywatelem austriackim, samowolnym
i nieposzlakowanym. Od wolności sprzedaży nie
może być poszczególnie pisma krajowe wykluc-
zione. Odebranie udzielonej koncesji następuje
wtedy, gdy sądy wypadki, dla których byłoby
nastąpiło jej odmówienie.

IV. Sprostowania. W razie odmówienia
przejścia sprostowania na podstawie faktycznych
okoliczności, ma być dopuszczonym dowód
prawdy.

V. Konfiskata. Tymczasowa konfiskata
pism periodycznych może nastąpić tylko wtedy,
jeżeli ich treść obejmuje istotę następujących
czynów karygodnych:

1. Zbrodnia naruszenia spokoju publicznego
(§ 65 u. k.) atoli na wypadek lit. a), tylko
wtedy, gdy następuje podburzanie do pogardy
i nienawiści przeciw osobie cesarza, które to
ograniczenie ma także miejsce na wypadek za-
stosowania lit. c).

2. Ogłaszanie operacji wojskowych z naru-
szeniem interesów państwa. (Art. 9. ust. z d. 17.
grudnia 1862, nr. 8. Dz. u. p. ex. 1863).

3. Podburzanie przeciw narodowości, spo-
łecznościom religijnym itd. (§ 302 u. k.).

4. Wzywanie i zachęcanie do czynów niemo-
ralnych lub ustawami zakazanych (§ 305 u. k.),
atoli tylko na wypadek, gdyby opóźnienie kon-
fiskaty pociągnęło za sobą popełnienie owych
czynów.

5. Naruszenie moralności i wstydlivosti
(§ 516 u. k.).

We wszystkich wypadkach, w których kon-
fiskata, choćby po jej urzędowym zatwierdzeniu
(§ 483 p. k.), uznana zostanie czy to po prze-
prowadzeniu oskarżenia, czy też wskutek po-
stępowania objętych (§ 493 p. k.) za nie-
usprawiedliwioną, należy się poszkodowanemu po-
myśli § 491 p. k. odszkodowanie z kasy pań-
stwowej.

Wzywa się usilnie rząd, aby z początkiem
przyszłej sesji przedłożył radzie państwa nowelę
do ustawy prawnej na podstawie powyższych za-
sad. Gdyby rząd temu wezwaniu zadość nie u-
czynił, będzie to rzeczą komisji prasoowej przed-
łożyć izbie odrębny projekt do ustawy.

Projekt budowy sieci kolei lokalnych.

(VII.) Gwarancja kolejowa dla towarzystw
kolejowych byłaby zapewne formą subwencjo-
wania wygodną, ile razy trudno byłoby ocenić
z góry dochody brutto kolei, ale mogłaby być
bardzo uciążliwą w skutkach dla funduszu kra-
jowego, rozporządzającego skromnymi środkami
i niezbyt odpowiednią do celu ekonomicznego
zakładania kolei.

Pytanie IV. wymagałoby nadto szczegółowej
odpowiedzi, czy byłaby praktyczną i wskazaną
formą ograniczonej gwarancji przy-
chodów, którąby za tem polegała, że kraj
gwarantowałby pewną roczną, a z góry sta-
le oznaczoną sumę towarzystwu, z warunkiem, że
nadwyżkę (albo część nadwyżki, jeżeli znajdą

się także inni gwaranci) tej sumy nad rzeczywi-
ście dochody brutto kolei, dopłacałby towarzystwu, o
ile te dochody brutto nie okazałyby się niższymi
od pewnej z góry oznaczonej sumy, ustanowionej
na podstawie obliczonych przez towarzystwo
prawdopodobnych dochodów brutto, a zbędnych
i ewentualnie zmodyfikowanych przez zarząd
krajowy. Tę formę gwarancji podaje w szczegó-
łach inżynier Świtkowski w sprawozdaniu przed-
łożonym Wydziałowi krajowemu.

W odpowiedzi na pytanie IX. rozchodziłoby
się także o to, czy w naszych stosunkach nie
byłoby pożądanem doprowadzenie kolei lokal-
nych do skutku ile możności w bezpośrednim
zarządzie kraju, jako koncesjonarju
sza, ewentualnie, jako właściciela przyszłej kolei,
a szczególnie, czy nie byłoby wskazane dąże-
nie do tworzenia małych przedsiębiorstw (siłami
krajowymi), któreby wykonywały budowę wierz-
ni i urządzenie kolei na koszt kraju, a nastę-
pnie zadzierżawiały eksploatację z ograniczoną
gwarancją przychodów ze strony kraju.

V. Czy nie byłoby rzeczą wskazaną ustano-
wić dla spraw k. lejowych, krajową radę kolejo-
wą, jako doradczy organ Wydziału krajowego,
tutaj w miarę potrzeby ustanawiać lokalne ko-
mitety dla poszczególnych kolei?

Celem należytego ocenienia ekonomicznych,
handlowych i technicznych warunków projekto-
wanych kolei, wyładowałby — zdaniem Wydziału
krajowego — utworzyć przy Wydziale krajowym
krajowe biuro kolei lokalnych, którego organiza-
cja postępowalaby w miarę rozwoju odnosnych
czynności.

Nie ulega wątpliwości, że zadanie tego biu-
ra będzie ważne i że odpowiedzialność Wydziału
krajowego będzie tem większa, iż w wielu kwes-
tych napotka się na przeciwe zapatrywanie i
wymagania stron interesowanych i ludności. Dla
najodpowiedniejszego rozwiązania takich kwestyj
Wydział krajowy mógłby zasięgać opinii aser fa-
chowych, a w tym celu należałoby może utwo-
rzyć krajową radę kolejową na wzór takiejże
radę, ustanowionej w Styryi.

W skład krajowej rady kolejowej powinnyby
wchodzić: jeden członek każdej izby przemysło-
wej i handlowej, jeden członek Towarzystwa go-
spodarskiego, jeden członek Towarzystwa rolni-
czego, jeden członek Towarzystwa politechni-
cznego, jeden członek Towarzystwa technicznego
krajowego, jeden profesor politechniki lwow-
skiej i stosowna liczba przedstawicieli kolonijstwa,
armji, handlu, przemysłu, a w szczególności gór-
nictwa.

Zadaniem komitetów miejscowych dla po-
szczególnych kolei byłoby: a) ułatwiać wszelkie
studja i badania na miejscu, oraz dostarczać re-
zultaty informacji na podstawie znajomości sto-
sunków miejscowych; b) wystarać się o be-
płatne dostarczenie gruntów pod koleje od powiatów,
obszarów dworskich, gmin i osób interesowanych,
tutaj przyczyniać się wszelkimi, sposobami do
pomyślnego przeprowadzenia spraw kolei. W skład
komitetów miejscowych wchodziłoby także ci in-
teresowani, którzy zobowiązałiby się do znacznij-
szych udziałów w kapitale lub gwarancji, a jako
tacy, mogliby być, jako doradcy, powoływani do
krajowej rady kolejowej nawet przed utworze-
niem komitetu miejscowego.

VI a) Na jakie grupy dałoby się
rozdzielić koleje, proponowane w odpowiedzi na
kwestjonariusz Wydziału krajowego, że względu
na potrzeby komunikacyjne i interesy, którym
w pierwszym rzędzie służyć mają?

b) Które z proponowanych kolei, stanowiąc
linje główne, lub służąc przedewszystkiem spe-
cjalnym interesom państwa, powinnyby dojść do
skutku wyłącznie lub przeważnie staraniem pań-
stwa?

c) Które linje kolejowe kwalifikowałyby się
w pierwszym rzędzie do rychłego poparcia ze
strony kraju, w jakim typie budowy i eksploa-
tacji miałyby być pojęte i w jakim po sobie po-
rządku wykonywane?

a) Ogólna nazwa, „koleje lokalne”, nie jest
może właściwą dla wszystkich linij proponowa-
nych. Między niemi znajdują się takie, które
można by nazwać:

1. linjami drugorzędnymi ogólniejszego zna-
czenia, jak np. linje Stryj-Chodorów-Rohatyn-
Brzeżany-Tarnopol względnie Trembowla, w
przedmiocie której wniesiono liczne podania do
Wydziału krajowego i do Sejmu, — dalej linje
Tarnopol-Kopeczyńce-Zaleszczyki, Jarosław-Ro-
zwadow, Trzebina-Wadowice-Skawce, Przybówka-
Dukla do Węgier itd.

2. linjami drugorzędnymi znaczenia lokal-
nego, jak np. Krystynopol-Zółkiew, Rzeszów-
Sanok, Tarnów-Szczecin itd.

3. linjami trzeciorzędowymi (wycinalnymi,
dopływowymi, jak np. Kraków-Buczac, Muszy-
na-Krynica, Widyń-Wuty itd.

4. linjami znaczenia przemysłowego, jak
np. Słotwina-Okocim.

Prawie każda z proponowanych linij odpo-
wiada jednemu z następujących warunków: 1)
użyteczności dla celów wojennych na terytorjum
kraju; 2) stworzenie krótszej komunikacji mię-
dzy dwoma punktami sieci kolejowej istniejącej,
lub mającej być uzupełnioną; 3) rozwiązanie
jakiejś miejscowości ważniejszej od ogólnej sieci;
4) ułatwienie stosunków handlowych, admini-
stracyjnych lub wojskowych z krajami (prowincjami)
sąsiednimi.

Ze względu na interesa, którym proponowa-
ne linje służyć mają, można by je podzielić na:
1) linje z przeważnym charakterem państwowym
lub strategicznym; 2) linje z przeważnym chara-
kterem ekonomicznym, zatem w zbiorowym inte-
resie kraju potrzebne; 3) linje mające służyć
głównie, lub wyłącznie interesom prywatnym.

We Włoszech linje kolejowe pozostające do
wybudowania, podzielono ustawą z 20. lipca 1879
roku na następujące kategorie: 1) linje, których
koszt założenia poniesie w całości państwo; 2)
linje, które służyć państwu przy obowiązkowym
współudziale prowincji interesowanych w wyso-
kości 1/10 kosztu zakładowego; 3) linje, które
służą państwu przy udziale obowiązkowym pro-
wincji i gmin interesowanych w wysokości 1/10
kosztu zakładowego; 4) linje, dla których udział
państwa, prowincji i gmin interesowanych będzie
różny wedle kosztu kilometrowego kolei.

Nie przesadzając orzeczeń ankietę co do po-
szczególnych linij, zaznacza Wydział krajowy,
że o typie budowy i eksploatacji (zatem i o sze-
rokości toru) projektowanych kolei, powinienby
rozstrzygać se stanowiska gosp. krajowego i
nawet szczegółowego i wszechstronnego sba-
dania każdego wypadku tak pod względem potrzeb
ekonomicznych i handlowych, jak pod względem
stosunku prawdopodobnych dochodów do kosztu
zakładowego kolei. Względem innej natury mogły-
by o tyle tylko wpływać rozstrzygające na spr-
wę, o ile nie wymagałyby wskutek tego żadnych
ofiar pieniężnych lub ekonomicznych ze strony
kraju.

Korespondencje.

Warszawa 27. czerwca.

(Podróżujący „święty” prawosławny pop. — Jego uczo-
nie i uczniowie. — „Rosyjskie damy” w Siedlcach na
dworcu kolejowym i oryginalna pamiątka od „świętego” ba-
tiuszki. — Przyjemne komedje prawosławne w War-
szawie. — Dymisja Apuchina. — Pogłoski o prezydenturze
i o Klejgelsu.)

Wynaleźli sobie Rosjanie „świętego” praw-
osławnego popa, któremu każą odbywać piel-
grzymki, obecnie po niedleckiej gubernii, aby
siedzieć, wyrażając się urzędowym językiem,
„upartych Unitów” dla prawosławia. Tym „świę-
tym batiuszką” jest niejaki Joan Siergiej, pro-
torej, a sprowadzi go do nas aż z Kronstadtu.
Naprzód tedy zawiatał ten Siergiej do Leśny,
gdzie rząd założył prawosławny, żeński klasztor
i dokąd go powołała przełożona tego klasztoru.
Ekaterina. „Świętego batiuszka” i uporczywi
Uniti i ci, których już amuszono do przejścia
na prawosławie, unikali, kryli się przed nim, jak
przed zapowietrzonym, więc Siergiej prawił ka-
zania i mowy do spedychych z całego powiatu
siemskich strażników, żandarmerji, czynowników
i żołdaków. Dla lepszego efektu, kazano się so-
łnierzom przebrać się w wołoską odzież. Te
demonstracje swoją drogą były tak komiczne,
że wyśmiali się oficerowie, przypatrując się
tej komedji, zanosił się do śmiechu, a byli na-
wet i tacy, którzy rumienili się ze wstydu.
W Siedlcach, przez które ten „święty batiuszka”
przejeżdżał, na dworcu kolejowym czekał go
„rosyjskie damy”, a więc żony i córki tamte-
jszych popów, czynowników i niektórych ofice-
rów — tych ostatnich było mało, bo mądrzejsze
i bardziej ucywilizowane, wstydziły się poprostu
pokazać.

„Święty pop”, w średnim wieku, z dużą
brodą, z perkatym nosem z fizjonomji podobny
do typowego przebiegłego kacyka, chodził po
peronie, otoczony „rosyjskimi damami”, które
go całowały po rękach, aż nareszcie wpadły na
oryginalny pomysł, widocznie już przedtem ukła-
dowany. Gdy mianowicie batiuszka wsiadł do
waguna, „rosyjskie damy” ruszyły przez okno
do niego swoje chustki, a „święty” prawosławny
wyrażał im znowu swoje chustki na pamiątkę.
Takich pamiątek od duchownego chyba żadne
wyznanie chrześcijańskie nie używało — to już
czysto rosyjski wynalazek!

U nas obecnie, w Warszawie, szczególnie po
zakładach naukowych żeńskich, odbywają się
prawosławne demonstracje, w których główną
rolę odgrywa archiepiskopat Flawian. Przyjeżdża on
do takich zakładów na akt uroczysty; sprowa-
dza więc wszystkie uczennice do prawosławnej
kaplicy i tam dopiero odbywa się komedja, któ-
rej Polki katolickie słuchać muszą.

Krator Apuchin, z największą pewnością
następuje. Wyjechał teraz do Petersburga i już
stamtąd nie wróci, a przynajmniej nie wróci ku-
ratorem. Nastąpią jego, będzie prawdopodobnie
hr. Musin Puszkina.

Utrzymuje się ciągle pogłoska, że margra-
bia Zygmunt Wielopolski po Starynkiewiczem zo-
stałby prezydentem Warszawy i że to ma na-
stać na wyraźne życzenie cara. Głoszą także
w sferach rządowych, że następujący generał Sta-
rynkiewicz, oprócz emerytury, ma otrzymać od
cara donacyjne dobra, w nagrodę za to, że w
służbie rządowej majątku nie zrobił.

Nadeszła tu wiadomość z Petersburga, że
stanowisko tutejszego oberpolicmajstra Klejgelsa

Czas odnowić przedpłatę!

Na prowincji:
kwartalnie zł. 6 —
miesięcznie „ 2 —

We Lwowie:
kwartalnie 4.50
miesięcznie 1.50
Za przesyłkę do domu miesięcznie 20 ct.

„Bluszcz”

Na prowincji:
kwartalnie 2.40
miesięcznie — 80

We Lwowie:
kwartalnie 1.50
miesięcznie — 50

MAŁŻEŃSTWO MIESZANE.

POWIEŚĆ

PRZEZ

WOJCIECHA DZIEDUSZYCKIEGO.

TOM I.

(Ciąg dalszy.)

Wszystko się rozchwieło pod Sadową i ni-
czem była rana, sadana przez pruską kulę,
w porównaniu z raną, sadaną duszy przez prus-
kie zwycięstwo. Ernest nie wiedział już, co ma
myśleć, czego się ma trzymać, a widział tylko,
że Bismark jednoczył coraz potężniejsze Niemcy
pod sztandarem nowej dynastji Hohenzollernów.
To się nie mieściło w głowie bawarskiego szla-
chcika, aby można było rewolucyjnymi środkami
odnowić legendowe państwo Hohenzollernów. Co-
fnął się tedy Ernest do kraju, w którym nie
było ludzi, aby uspokoić sakkocone myśli swoje
i siedząc w Krzyżulcu, rozmawiał z jodłami,
patrzył na słońce i chmury, walczył o panowa-
nie nad ogromem lasów, zakrywających falujące
barki Beskidu, szukał po lasach zwierzyzny, na
której trop nie wpadał prawie nigdy, a często
długo górskie stopy trawił na rozmowie z Lin-
denburgiem, albo na czytanie Goethego. Rod
przypominał sobie Frydriha i lubował się w jej
wiarołomności, porównywał się do Wertera, a
czasem przypatrywał się pistoletowi z myślą
o samobójstwie. Wszak śmierć tajemnicza wśród
puszczy, w dzikim kraju, zdaleka od narodów cy-
wilizowanych, byłaby rzeczą piękną, rzeczą go-

szą pióra wielkiego romansopisarza, ostatnią rze-
czą, jaka pozostała dla rycerza, pokonanego
i w miłości i w boju.

Jeden tylko Bóg zna tajniki duszy ludzkiej.
On tylko wie, gdzie jest granica prawdziwej bo-
leści i komedji. U wykształconego Niemca naj-
trudniej ją podobno analogić i taki człowiek sam
u siebie nie odróżnia uczuć, z książką wyczyta-
nych, od uczuć rzeczywistych, wyszłych z głębi
serca. Ernest popadł w głębi puszcz w sad-
mę i wiedział o niej niebawem tyle tylko, że to
była sadma piękna. Jeszcze go bolało wszystko,
a przynajmniej wierzył, że go jeszcze bolały
i wiarołomności kobiety i przegrana prawowitej
sprawy. Ale szum borów karpaccich ukojł go
i uspił; myślał tylko już, że Frydriha była
piękna wprawdzie, ale płoża i że ona zgryz-
nęła, zrywając ułożone małżeństwo, a zatem nie-
warto jej było żałować; pamiętał także o tem,
że Bismark zwyciężył w nieulanej wojnie; ale
okazał się męża niemieckiego i mógł jej użyć
przeciw Francuzom; a zatem trzeba się było po-
woli pogodzić z Bismarkiem i uznać w starcu
bohaterę, w pruskim królu Wilhelmie, nową go-
lę Niemiec. Ernest powtarzał sobie, że trzeba
być rozsądnym.

Bedac w dzikim kraju, rzeczą zajmującą jest,
przypatrywać się obyczajom aborigenów. Leśni-
cy namawiali młodego pana, aby jeździł do
dworów polskich, ale hrabiemu nie chciało się
stanowczo spotkania z tą rewolucyjną, a barba-
ryjską klasą ludzi, usiłującą tu na Rusi prze-
dłużyć swoje panowanie, która się nazywa szla-
chtą polską. Miał o niej najgorsze wyobrażenia
i postanowił unikać jej spotkania. Zresztą, cóż
ciekawego mógł spotkać u barbarzyńców, mądrze-
jących Francję? Znał zagranicą i w wojsku kilku
Polaków, przerobionych posornie na Europejczy-

ków, a najczęściej dziwnie podobnych do tych
Wiedeńczyków, pomiędzy którymi żył, ale
czuwał i lekkomyślnych; z tego, co czasem
słyszał i czytał, domyślał się, że po dworach
spotka daleko gorszą kopję francuskiego życia,
dziwną mieszankę pojęć rewolucyjnych ze
szlachectwem i katolickimi przesadami, barba-
ryjski zbytek, połączony z brudem i nieładem,
francuską paplaniną obok zupełnego nieactwa.
Tego wcale nie był ciekaw.

Interesował go natomiast bardzo chłopci Ru-
sini. Przypatrywał im się ciekawie, jako przed-
potopowym okazom; odwracał ich, rozmawiał
z nimi przez tłumacza i z niedokładnych obser-
wacji nabywał cudackie wyobrażenia o ich ży-
ciu. Rozmawiał potem o nich z Lindenburgiem
i zastanawiał się nad tem, kiedy Niemcy mogli
tak wyglądać? Lindenburg mniemał, że takich
zastąpił legje rzymskie, a w gruncie rzeczy bar-
dziej wykształcony Ernest był zdania, że takimi
byli jeszcze za czasów karolińskich. Na każdy
sposób lud ten wydawał się obydwoim arecykiem
wymazany kopalnego stanu ludzkiego spo-
łeczeństwa. Dostrzegł jakiś dziwny smak artysty-
czny w pieśniach i ornamentyce ludowej i smak
ten przypisywał wpływowi prymitywnej krwi
germańskiej za czasów, kiedy różne germańskie
plemiona mieszkali w Karpatach.

Kto chce znać lud jakiś, ten powinien po-
znać jego obrzędy religijne. To dogmat, przyjęty
przez wszystkich etnografów. Obaj przyjaciele
postanowili zatem być na nabożeństwie w cerkwi
i obaj byli tego tem ciekawsi, że nigdy nie po-
stali nogą w greckiej cerkwi. Wybrali się tedy
w niedzielę kabbriulem do Rajów, gdzie była
cerkiew najblizsza. Nieraz już widzieli czarne,
gławe banie cerkiewne, otropie w krzacz na
półkiszczu, odbijające się o sieleń drzew i o

złote barwy wrześnieńowego krajobrazu. Ale cer-
kiew wydała im się teraz szczególnie piękna,
kiedy przed nią zajeżdżali. Błada powłoka chmur
paszyszych nakrywała niebo, ale słońce oświeca-
ło błado odwieczne jasiono na cmentarzu, mchem
obrosły parkan i poczerwiałe gaty cerkwi, a pieśń
liturgiczna starostawiejska wydobywała się z wne-
trza tak malowniczo i niezwykłego dla nich
budynku, o wielkich, czarnych, drewnianych
wieżach. Kiedy weszli małą furtą na cmentarz
ujrzeli masy ludu, stojącego dookoła cerkwi z obna-
żoną głową, w światlicznych strojach i modłace-
go się tu na dworze. Kończący białe haftowane
męzyszy, opatrzone wielkim czarnym kołnier-
zem, sukmany czarne i białe, jak śnieg, nami-
tki zamężnych niewiast i wreszcie jaskrawe fa-
tuchy i spodnice dziewcząt, grały jakąś pstrą,
indyjską harmoniją.

Ernest patrzył na to z niemałym zajęciem,
prawie z bezwiednym zachwytem, a Lindenburg
odezwał się:

— Byłby to przedmiot nielada dla niemiec-
kiego malarza, któryby zajeżdżał w te strony.
— Prawda — odrzekł hrabia — ale chodź-
my do środka.

Obaj cudodzielnicy postali jeszcze przez
chwilę na cmentarzu, patrząc na barwny obraz
zamordowanego ludu i potem dopiero weszli do
cerkwi, zdjawszy z głowy wojskowe czapki.

Zjawienie się dwóch oficerów zrobiło nie-
małe wrażenie w cerkwi; wrażenie to zadrżało
się jednak tylko cichym szepceniem, który prze-
biegił po tłumach, stojących w dziwnie upatrzo-
nym wnętrzu drewnianej cerkiewi. Niemcy sta-
nęli w białuch i ogładali się ciekawie, nie mo-
gąc zrazu rozgatkować widziane przedmioty,
kiedy diak zbliżył się do nich uprzejmie i po-
prowadził ich poza carskie wrota, gdzie im przy-

ożarzu podano krzesła. Niekoniecznie temu byli
rdzni, bo ten honor, który ich spotkał, pozabawił
ich prawie całkiem widoku cerkwi, zastąpił go
przez ikonostas, zwracający ku nim swoje nie-
pomalowane oblicze, zupełnie podobne do ściany
jakiejś wielkiej, drewnianej skrzyni. Zresztą wi-
dzieli przed sobą tylko ożtarz, księdza w czer-
wonej kapie i palamara w białym kożuchu.
Ale pieśń liturgiczna, prosta, lecz uroczysta, wy-
pełniała drewniane sklepienie i poruszała jakieś
niekiedy dotąd struny w głębi ich duszy.

Po chwili ksiądz zaczął ożtarz obchodzić
z kadzielniką i odeśloni naprzeciw stojącą ławkę,
na której siedzieli trzy panie elegancko, po
większości ubrane. Jedną z nich podniosła głowę
i wzrok Ernsta spotkał przez chwilę jej błę-
kitne oczy, a tak cudne zjawisko odstąpiło się
przed nim od razu, że aż drzewce przeszły po
całej jego istocie. Tego rodzaju piękności nie
widział nigdy; nie była to ani emagła Włoszka,
ani szczena Francuska, ani błada kolosalna
Niemka; nie była podobna ani do dnia skwar-
nego, ani do księżycowej nocy, tylko do błę-

jest zachwiane, i że grozi mu dymisja z powodu intryg, jakich się dopuścił wobec prezydenta Starynkiewicza.

Wścigi konne we Lwowie.

Dzień trzeci.

Pomimo, że program dnia wczorajszego nie obejmował biegów, rozpianych przez towarzysztwo jednak publiczność zebrała się na torse Cetera bardzo licznie. Panie wystąpiły w świetnych toaletach. Obok *high-lifu* zgromadziły się kwiat naszego mieszczaństwa, rywalizując wielkimi światem na punkcie pięknych twarzy, ciekawych i to z niemałym sukcesem. Na końcowy wścigów przybył aresztant Salwator i zajął miejsce na trybunie sędziów.

Z uszanowaniem dla sekretariatu podnieśli musimy, że w tym roku muzykę wojskową zastąpił „Harmonją”, która spisanie się bardzo dobrze.

Ustalona pogoda wpływa bardzo korzystnie na tor wścigowy, który zyskał uznanie wszystkich sportowców.

Umieszczony w programie na pierwszym miejscu bieg koni zaprzęgnię, klusem, odpadł, gdyż zgłoszono tylko jedną parę koni.

Wobec tego dzień trzeci wścigów rozpoczął się „Końcówskim biegiem myśliwskim” o nagrodę 500 zł, okarowaną przez namiestnika hr. Badeniego. Ze zgłoszonych 15 wyścigów w skakaniu rumaków, zdecydowały się stanąć u startu tylko cztery: Józ. hr. Baworskiego kl. „Podolanka”, p. K. Gošta doznała kl. „Kaland”, por. J. Hirschlera kl. „Laguna”, p. R. Schindlera kl. „Diamond-Eye”. Największe szanse wygrania miała „Kaland”, która prowadziła doskonale, por. hr. Schenk, dobiegając już do mety, lecz ten chcąc się przekonać, jak daleko są w tyle jego współzawodnicy, oglądał się i w tej chwili wycofała naprzód „Podolanka” i jedna długociąga konia wzięła nagrodę. Widocznym i sportmen nie powinien być za nadto ciekawy. Zwyciężył więc hr. J. Baworski, a totalizator płacił 26 zł. za 5 zł.

Nastąpił popis w skakaniu koni o trzy nagrody honorowe. Każdy z jeźdźców obowiązany był miernym galopem myśliwskim spokojnie i gładko przeskoczyć 6 przeszkód, nie wyższych nad jeden metr, nie szerszych nad 3 metry. Popisywało się pięć koni: por. Schmidta, por. Stadlera, por. Krahla, hr. Waława Baworskiego i kadeta Iraszy.

Pierwszą nagrodę okarowaną przez ks. Winiech-Graetza (srebrny serwis do czarnej kawy) przyznano kadetowi p. Iraszy, drugi okarowaną przez br. Lühnsena (publikarystatywny oprawy w srebro) por. Stadlerowi.

Trzeciej nagrody (hr. J. Bielskiego) nikomu nie przyznano.

Ciekawy był wojskowy bieg myśliwski z metą 3800 m. o nagrodę honorową, okarowaną przez arcyksięcia Leopolda Salvatora (srebrny duban). Z pod chorągiewki startera wybiegło 9 koni (mianowanych było 17), por. Götza „Mehek”, por. Hirschlera „Priebek”, por. Kandis „Victoria”, p. Piechowskiego „Miss Ellen”, por. hr. Pletzgera „Arab”, por. Radlicha „Strasaka”, por. Schindlera „Phönix”, p. Stoneckiego „Oco” i rotmistrza F. Wiesnera „Sissy”. Po wzięciu wszystkich przeszkód, nagrodę honorową i 450 zł. wziął ogier por. Hirschlera „Priebek”, 150 zł. dostał por. Götza jako drugi, a 100 zł. por. Schindler, którego koń był trzeci. Przeskakując plot, ustawiony naprzeciw stajen, upadł wałach „Oco” wraz z jeźdźcą na ziemię. P. Stonecki nie odniósł na szczęście żadnego szwanku. Totalizator 5: 22.

Do ostatniego biegu (gonitwa myśliwska, metą 6000 metrów zwykłego myśliwskiego terenu, waga własna) mianowano na plac pięć koni, a mianowicie dwa poruczników artylerji, a trzy poruczników ułanów. Masterem był p. Stanisław Piechowski, który wyprowadził współzawodników po za tor, a gdy jeżdżcy znów ukazywali się publiczności, było ich tylko trzech, reszta została w drodze. Nagrodę honorową (srebrne przybory do palenia, dar p. Garapich’a) wziął kadet pułku husarów p. Irasy, drugi przybył do mety por. artylerji p. Schmidt. Totalizator w tym biegu nie funkcjonował.

Wścigi skończyły się o godz. 5 1/2, a powrót do miasta nie był bardzo przyjemny, gdyż tumany kurzu unosiły się w powietrzu, tamując formalnie oddech. — Jeden z dorożkarzy znalazł się w rowie wraz z gośćmi...

Dziś we czwartek ostatni dzień wścigów. Najciekawszy będzie bieg o nagrodę jubileuszową 4000 zł.

(A. M. i.)

KRONIKA.

Pamiętajmy o fundacji imienia Tadeusza Kościuszki.

Wiadomości osobiste. Alfred Melon, sekretarz konsulatu francuskiego w Warszawie, został mianowany konsulem francuskim w Petersburgu.

Nekrologia. Paulina z Rościszewskich Grabowska, wdowa po śp. Michał, autorze „Literatury i krytyki”, „Stanley bułajpolskiej” etc., zmarła w Żytomierzu, po długiej i ciężkiej chorobie, w 75 r. życia. — W Czerniowiecach zmarła nagle Ludwika z Bekhardów Gątkiewiczowa, wdowa po apiekarzu, przeżywszy lat 27.

Kalendarz. Piątek (1.): Teobalda Op. Wschód słońca o godzinie 4. minut 10, zachód o godzinie 7. minut 56.

Kalendarz myśliwski. Wolno polować na jelenie, kozy (rogace) i ptactwo błotne i wodne w ogólności.

Wybory do lwowskiej rady miejskiej rozpisanie zostaną na dzień 12. lipca br. Rozehodzi się o rychłe przeprowadzenie wyborów, zapowiadają bowiem przyjaciel cesarza do Lwowa, wymaga tego, by reprezentacja miasta w owym czasie już funkcjonowała. Dawne karty legitymacyjne będą ważne przy tym głosowaniu, kto zaś ich nie ma, zechce się zgłosić do magistratu po duplikat.

Ze sfery adwokackich. Izba adwokatów zamianowała substytutem zmarłego w ubiegłym tygodniu śp. dra Adolfa Moszyńskiego, adwokata krajowego dra Augusta Łozińskiego.

Nabożeństwo żałobne za spókoj duszy śp. dr. Adolfa Łozińskiego, adwokata krajowego, zmarłego we Lwowie d. 25. czerwca br. odbędzie się w piątek d. 1. lipca, o godzinie 11. przed południem w kościele OO. Bernardynów.

Mianowania i przeniesienia. Ministerstwo skarbu zamianowało zarządcę magazynu głównego urzędu cłowego w Krakowie, Juliana Butkowskiego, starszym zarządcą cłowym w głównym urzędzie cłowym we Lwowie. Lwowski wyższy sąd krajowy zamianował asystentami sądowymi praktykantów: Romana Bierzickiego, Wacława Henryka Cząkowskiego, Cyryla Czernulowicza, Tadeusza Antoniego Małachowskiego i K. K. Zahradnika.

Nadprokurator państwa we Lwowie powołał dra Jecheskeła Caro, rabina i kaznodzieję tutejszej synagogi, gminy izraelskiej, na posadę rabina przy obywatelskich zakładach kary we Lwowie.

Sąd krajowy wyższy w Krakowie przeniósł kancelistę sądu powiatowego w Andrychowie, Emila Domickiego, na własną jego prośbę w tym samym charakterze służbowym do Podgórzania i równocześnie zamianował kancelistami sądów powiatowych: Michała Dutkiewicza, woźnego sądu powiatowego w Bochni, dla Niepołomic; Karola Majewskiego, wachmistrza żandarmerji w Kamionce Strumiowej, dla Andrychowa; Michała Bujaka, wachmistrza żandarmerji w Jasle, dla Muszyny i Antoniego Kocha, tyt. wachmistrza żandarmerji w Dębicy, dla Frysztaka.

Szkola dla sług we Lwowie. Uroczyste zakończenie roku w istniejącej od lat 17 „Szkoły dla sług” odbyło się dnia 25. bm. w obecności inspektora okręgowego p. Mieszyńskiego Baranowskiego, ks. kanonika dra Leukiewicza, tudzież wielu osób, którym podniesienie moralne i intelektualne sług nie jest objętne.

Po krótkim egzaminie, który chlubnie świadczył o żmudnej pracy grona nauczycielskiego, przemówił ks. kanonik dr. Leukiewicz, podnosząc głównie świętość obowiązku i wartość nauki, poczem p. Baranowski, zastępczyni dyrektora tej szkoły, odczytała sprawozdanie za rok 1891/2. Nastąpiło rozdanie nagród w książeczkach Kasy oszczędności, książkach do nabożeństwa i obrazach. Jedną z uroczystością nagrodzona za dobrą i wierną służbę.

Zakończył tę uroczystość inspektor p. M. Baranowski serdeczną przemową do uczennic, w której podniósł żmudną i ofiarną pracę grona nauczycielskiego, wyrażając przy tej sposobności uznanie i podziękowanie ks. Sakowskiemu, wieloletniemu kierownikowi duchownemu tej szkoły, który obecnie przenosi się do Krakowa.

Oprócz dyrektora dra J. Żulińskiego, zastępczyni jego, p. Anieli Borackówny i ks. Sakowskiego, w skład grona wchodziły pp.: Weiserówna Natalia, Łukowska Stanisława, Szenderowiczówna Apollonia, Opiwłowska Katarzyna, Zygmontowiczówna Józefa, Popowiczówna Maria, Gologorska Józefa, Bielekowska Bolesława, Wakszkiełowiczówna Eugenia, Raszówna Maria, z Lamów Zofia Szafrankowa, ze Wstąkwiczów Senszynowa Barbara, Podkła Augusta, Zarzycka Maria. Ze „Szkoły sług” na wszelkie poroście, a pracującą w niej bezinteresownie nauczycielki na najwyższe uznanie zasługują, — dodawał zbyteczne.

W zakładzie fotograficznym „Marja” przy ul. Fredry 1. 7, dokonano nader udanych zdjęć z wścigów, które się odbyły w niedzielę na torse Cetera. Jak się dowiadujemy, zdjęcia takie odbęda się także we wszystkie następne dni wścigów, a nie wątpimy, że będą one wykonane z dokładnością, zwykłą w tym zakładzie.

Fotografie te będą do nabycia już z końcem bieżącego tygodnia w atelier „Marji” przy ulicy Fredry, tudzież w handlu p. Dydyńskiego.

Otwarcie stacji Kłaj dla ruchu towarów w całowozowych ładach. Stacja Kłaj szlaku Kra-

dziennik polski z dnia 1. lipca 1892 r.

ków-Lwów, dotychczas urządzona tylko dla ruchu osobowego, pakunkowego i przesyłek pospiesznych, otwiera się z dniem 1. lipca 1892 i dla ruchu towarów w całych ładach.

Dar. Cesarz udzielił z prywatnej swej skatki ochotniczej straży ogniowej w Jezupolu, zapomógł w kwocie 100 zł.

Temperatura. Barometr opada. Średnia temperatura w tym czasie była + 22.9°C., najwyższa + 31.0°C., najniższa + 14.9°C.

Na dziś zapowiada stacja spostrzegacz Szkoły politechnicznej: Wiatr będzie o d kierunku zachodni, co do siły mierny (3); średnia temperatura dobiegnie się do + 18°C., stan nieba będzie zmiennej, a względna wilgotność powietrza zwiększy się do 75 proc.; opad, deszcz chwilowy. Powietrze skłonne do burzy.

Statystyka pocztowa. Dyrekcja poczt ogłasza: W maju 1892 nadano we Lwowie 268.620 listów prywatnych, niepołączonych; 179.696 kart korespondencyjnych; 65.332 pisyłek pod osłaską; 14.374 pisyłek z próbkami; 291.105 egzemplarzy gazet; 120.188 listów urzędowych; 56.838 poleconych; 14.784 przekazów na kwotę 461.185 zł. 89 ct.; 79.272 pisyłek wartościowych. Ogółem 1,033.909 pisyłek.

Nadeszło do Lwowa: 345.404 listów prywatnych, niepołączonych; 168.020 kart korespondencyjnych; 53.925 pisyłek pod osłaską; 6.307 pisyłek z próbkami; 111.677 egzpl. gazet; 53.193 listów urzędowych; 68.965 listów poleconych; 78.310 przekazów na kwotę 766.341 zł. 95 1/2 ct.; 45.362 pisyłek wartościowych. — Ogółem 931.163 przesyłek.

Festyn sokolek w Rzeszowie. Na dochód budowy własnego gmachu, urządzą „Sokoł” rzeszowski w niedzielę ubiegłą festyn w parku miejskim.

Z pozamiejscowych Sokółów przybyło na ten festyn 12 druhów z Przemyśla, kilkunastu z Tarnowa i kilku z Łańcuta. W mieście niektóre budynki udekorowano chorągiewkami. Od godziny 4. poczynają tłumy publiczności zdążyć do parku, a Sokół z Przemyśla zwiadał tymczasem budujący się gmach „Sokoła” przy ulicy Krakowskiej naprzeciw kościoła OO. Bernardynów. Sprzyjała pogoda zgromadzić w parku nader liczną publiczność. Mundury Sokółów pięknie odbijały na tle zielonych łąk odcień wykwinnych toalet pań. Przygrywała muzyka wojskowa 40. pułku piechoty. W program festynu wchodziła loteria fantowa, zabawy i wścigi dla dzieci. Niespodzianką prawdziwą były ćwiczenia wolne „jubileuszowe”, wykonane przez „narybek”, tj. działwę szkolną w wieku od 8 do 12 lat, w liczbie 68, za co słusznie należy się uznanie gorliwym i nieustraszonemu nauczycielowi szkół wydziałowych i członkowi „Sokoła” p. Luśniakowi. Wieczorem przedstawiono żywy obraz „Polonia” przy stosownym oświetleniu. Festyn ten przyniósł znaczny dochód, do czego przyczyniły się wielce ta okoliczność, że bufet pozostawał w zarządzie własnym, a panie zajęły się sprzedażą potraw i napojów.

Po festynie zaproszono pozamiejscowych Sokółów do kasyna, gdzie po wspólnej kolacji tańczono ochotczo do godziny 3. rano.

„Sokoł” w Jaworowie urządzą w niedzielę, dnia 26. zm. zebranie towarzyskie w swym lokalu gimnastycznym z improwizowanym koncertem bez programu, który wypadł lepiej, niż programowe koncerta. Gra na fortepianie panien N. i L., gra na skrzypcach panów O. i B., monolog p. N. i P., deklamacja pań N. i mistrzowska gra na cytrze pana W. wypełniły wieczór. Rzęsiste oklaski były nagrodą koncertantów, a skromny dochód wpłynął na fundusz sztanu „Sokoła” jaworowskiego, bo trzeba wiedzieć, że wstęp na ten koncert wynosił tylko 10 centów.

Komisariat policji w Przemyślu ustanowiony został, jak wiadomo, rozporządzeniem ministerstwa spraw wewnętrznych. Zakres działania komisariatu obejmował ma załatwianie obecnie przez starostwo w Przemyślu czynności w sprawach policji państwowej, w sprawach policji obcych, melunkowych, paszportowych i szpazniskowych. Komisariat rozpoczął swoją działalność dnia 1. lipca br. Działalność komisariatu policji w Przemyślu rozciąga się na miasto Przemyśl i na gminy, w przemyskim powiecie politycznym położone.

Pierwszy zjazd na kulturach torfowych odbył się dnia 19. i 20. czerwca br. w Galicji, w powiecie Niskim, na stacji doświadczalnej w Rudniku, w posiadłościach hr. Ferdynanda Hompecha, założyciela tejże stacji, przy współudziale 27 uczestników z różnych stron monarchji, oraz delegata ministerstwa rolnictwa, w tym celu delegowanego, prof. dra Meisla, dyrektora rolniczo-chemicznej stacji doświadczalnej w Wiedniu. Przy nadzwyczaj zajmujących i ożywiających objaśnieniach i wywodach przez właściciela tejże stacji, hr. Ferd. Hompecha, jak również kierownika tejże stacji, p. Juliusza Kopena, odbyła się na miejscu lustracja tych kultur i żywa, pouczająca wymiana zdań pomiędzy rezydentami, szczególnie na nasypanych groblowych, założonych na pokrytym i niepokrytym piaskiem torfie. Osiągnięte nadzwyczaj zadziwiające rezultaty wykazują wysoką wartość tego rodzaju kultur, szczególnie dla Galicji, obfitującej w torfowiska, dotąd prawie zupełnie zaniedbane.

miennie doniesienie, zarzucające mu z powodu nominacji Haana lektorem prapustw. Wdrożenie śledztwo wykazało bezpodstawność zarzutów anonimów. Prawdopodobnie też nadanie katedry politycznych umiejętności Kófilow spowodowało pojawienie się w Lipsku (w roku 1786) głównego w swoim czasie paszkwila p. t.: *Briefe über den itzigen Zustand von Galicien*, poświęcającego wiele ustępów zjadliwej krytyce lwowskich stosunków uniwersyteckich (t. I. str. 5—94). Autor tego pisma Franciszek Kratter, urzędnik przy poborze koszerowego podatku od żydów był współzawodnikiem Köfilla do tej pory, lecz nie uzyskał takowej dla braku odpowiednich kwalifikacji naukowej. *Inde irae...*

Jedną z ważniejszych reform, wprowadzonych zaraz w pierwszych latach istnienia wszechniy lwowskiej, była zarządzenia w listopadzie 1786 roku reforma fakultetu filozoficznego, w myśl której kursa filozoficzne stanowiły rodzaj studiów przygotowawczych dla innych fakultetów. I podczas gdy do roku 1786 dla uzyskania stopnia doktora filozofji wystarczyły zwykłe egzaminy półroczne, wprowadzono edną trzycięciz egzaminów (rygorozów) z teoretycznej i z praktycznej filozofji, z matematyki i z fizyki, oraz z historii powszechnej. Równocześnie zniesiono istniejące do tej pory magisterjum filozofji.

Nietylko jednak w sprawach wychowania publicznego rząd wydawał rozliczne zarządzenia. Zaopiekował się nadto nauką prywatną. W roku 1784 ukazało się rozporządzenie, iż od dnia pierwszego listopada roku następnego każdy nauczyciel domowy musiał się wykazać, iż odbył kurs *praeparandum*, zaś od roku 1788 nauczyciele prywatni dla młodzieży gimnazjalnej

musieli posiadać osobne do tego upoważnienie ze strony prefekta gimnazjum. Nie zapomniano też o wykształceniu pici pięknej. Za zezwoleniem rządowym otwarto w dniu pierwszego sierpnia 1785 roku pensjonat naukowy w lwowskim klasztorze Sakramentek. Program naukowy — rzecz naturalna — główną zwracał uwagę na naukę języka niemieckiego i francuskiego. Nawet katechizm uczono po niemiecku.

Utrzymanie roczne jednej wychowawcy kosztowało w owym pensjonacie 125 zł., względnie 500 zł. polskich.

Stan urzędniczy w Galicji odczuwał się powoli pod względem moralnym od czasów reindykacji. I nie mogło być inaczej wśród ówczesnej biurokracji, tworzącej najdziesiętniejszą zbieraninę ludzi, przybyłych z końca świata dla obowiązków bez pracy, ludzi, którym jedyną wobec rządu zdawała się zastęga ślepa niewiasta i pogarda dla wszystkiego, co polskie. Ze w znacznej części ludzie ci nie posiadali nawet potrzebnej do zajmowanego stanowiska kwalifikacji naukowej — dowodem tego rozporządzenie z r. 1788, nakazujące tak instalowanym już, jakoteż nie instalowanym urzędnikom uzupełnianie studiów. Pierwsi musieli się poddać egzaminowi z umiejętności, których znajomość była im niezbędnie potrzebna w urzędowaniu. Drugi brak studiów filozoficznych zastąpił byli winni półrocznym egzaminem. Na poprawę stanu urzędniczego zamierzali również wpłynąć rząd Józefiński, wprowadzając jeszcze w r. 1780 t. z. listy konduity. W listach tych, wypełnianych przez przełożonych urzędów, prócz dat służbowych, znajdowały się także rubryki, mające na celu wykazanie, czy dane indywiduum prowadzi życie chrześcijańskie, moralne? czy okazuje przełożo-

mu należytą szacunek, czy nie oddaje się nałogowi gry, lub trunkowi i t. d. Podobne listy konduity zasłanowano też w r. 1786 w gimnazjach i w uniwersytetach, co do profesorów. Praktyka wszakże okazała, że zarządzanie to, miało poprawę stanu urzędniczego, stało się tylko narzędziem sekatury podwładnych, w rękę przełożonych i z tego powodu listy konduity zniesione zostały zaraz po śmierci Józefa II., w lipcu 1790 r.

Za długi, popełnione z płochości lub z rozpusty, groziła urzędnikom rządowym wedle reskryptu, wydane w lutym 1787 r. utrata połowy pensji, względnie dymisja. W tymże roku (w kwietniu) wyszło postanowienie, iż urzędnik emerytowany z chwilą objęcia innej posady miejskiej lub rządowej traci prawo do pobierania emerytury na czas sprawowania owego urzędu.

Najważniejszem wszakże dla stanu urzędniczego, a zwłaszcza dla krajowców, którzy zdolałi w nim znaleźć pomieszczenie, był reskrypt cesarski z dnia pierwszego grudnia 1785 r., wprowadzający język niemiecki jako urzędowy we wszystkich instancjach.

Urzędnikom pozostawiono trzyletni termin do nauceania się takowego pod zagrożeniem utraty pensji. Jeszcze w r. 1789 istniał w uniwersytecie lwowskim bezpłatny kurs języka niemieckiego. Wykłady Umie fa były przystępne dla każdego i odbywały się dwa razy tygodniowo.

(C. d. n.)

Stanisław Peplowski.

O ile wiadomo, stacja udziela jak najchętniej wszelkich dotyczących wskazówek.

Towarzystwo ochotniczej straży pożarnej „Sokoł” w Muszynie mianował na walnem zgromadzeniu dnia 26. b. m. pana Augusta Ehrlicha, urzędnika sądu za znakomite usługi oddane około organizacji i rozwoju straży swym członkiem honorowym.

Broń niewieścia. Czern. Gaz. Pol. donosi: Pomiędzy dwiema damami tubizego „towarzystwa”, panią Babi S. i jej 18-letnią córką przyszło wczoraj do gwałtownej spierki, a to z powodu różnicy zdań w sprawach toaletowych. Matka widząc, iż w elokwencji nie podoła córce, chwyciła się oryentalnego argumentu przekonywującego; wpakowała mianowicie szydełko w ciado panny, a to tak fatalnie, że skaleczonej grozi niebezpieczeństwo życia.

Troje ciepeliów naraż. Przed kilkoma dniami smutny na Prucie zaszedł wypadek Kiermaniec (kierownik trawny huculskiej) Andrzej Borużar spławiając Prutem z Żywnicy-Kut przez Czerniowce do Rumunji swój towar drewniany, wraz z żoną i synem, skutkiem wywrótu spławu wpadli do wody i potoneli: ojciec, żona i syn. Trupów ich jeszcze nie odzyskano.

Szałeniec zabójcą. W Kostinie na Bukowinie dostał pomieszczenia zmysłów syn miejscowego parocha Mandyczewskiego, ukończony agronom i znany bartnik. Kiedy go chcieli zabrać do szpitala, chwycił strzelbę i zabił dwóch parobków. Szałeniaka oddano do szpitala w Czerniowiecach.

Wezwanie do powrotu. Jak donoszą *Warsz. gubern. wiadom.* siedlecki sąd okręgowy wyzywa do powrotu pod skutkami, przewidzianymi w § 326. kodeksu, przebywającego za granicą b. grecko unickiego księdza parafji Rożanka gminy Włodawa w powiecie włodawskim, Aleksandra Zatkalka, liczącego 70 lat.

Policja wiedeńska aresztowała indywiduum, nazywającego siebie Harry Stanley-Browe. Ma to być aktor z Nowego Jorku. Aresztowany wyłudził od filii biura podróźniczego „Cook i Syn” 50 funt szterli. Browe bawił niedawno w Budapeszcie, dokąd przybył z Aleksandrii. Należy on prawdopodobnie do międzynarodowej bandy oszustów.

Olbrzymie żaliska. W pobliżu drobnego miasteczka targowego Chalechinites, położonego w stanie Zacaeas w Meksyku, odkryto świeżo ruiny, ciągnące się na przestrzeni 12 niemal kilometrów kwadratowych. Odnalezione ślady posągów, pałaców, wieży obronnych, wiedejszych i rozległych katakumb.

Fabrykant kutrów Krenkel, jadąc z Lipska do Niemburga, wypadł z wagonu. Spopatrzonego brak jego dopiero w Halli. Po długich poszukiwaniach znaleziono zwłoki zmiażdżone na torze kolejowym nieopodal Niemburga.

Markiz de Mores wygrał — jak donoszą z Paryża — proces, wytoczony własnemu ojcu, którego skazano na wydanie sumy 1,200,000 fr.

W Stambule w zeszłym tygodniu rzuciła się z okna czwartego piętra niejaka Eliza Yelitz, poddana austriacka, właścicielka strzelnicy w „Concordji”. Powodem samobójstwa miał być kochanek denatki, niejaki John, również poddany austriacki. John został aresztowany i odesłany do konsulatu austriackiego, skąd go jednak wkrótce wypuszczono dla braku dowodów.

Mundury w szkołach ludowych w Rosji. Ogłoszono w *Głosu urzędowym* następującą formę umundurowania uczniów szkół miejskich w całym caracie: Czapka (z daszkiem) ciemno niebieska bez kantów ze znakiem z mieczy złoty na lampasie z literami. Ciemno szara bluza, formy bluzy gimnazjalnej, lecz bez metalowych guzików. Pasek skórzany z gładką sprzączką z mieczy złoty. Wiednie uczniowie mogą nosić jasne bluzy płócienne, formy, jak bluzy zimowe.

Romans w życiu. O zdarzeniu, któreśmy i najbujniejszą fantazją powieściopisarza nie wzgardzili, donoszą z Madrytu. W mieście tem zaręczył się ostatnimi czasy hr. Trecores z panną Villarez, córką bogatej wdowy. Wkrótce potem zachorowała ciężko ta ostatnia, a z gorączkowych majaków chorej wyniosłowa córka, iż rozkochana była do szaleństwa w narzeczoną jej. Aby zatem matce nie zagradzać drogi do szczęścia, dziewczyna temi słowami wstąpiła do klasztoru w Toledo, dobrowolnie wyrzekając się zamążpójścia. Sprawa zakończyła się posłubieniem bratniego przez matkę. Pani Villarez żyła lat 36, córka zaś j. 18.

Pogoda sprzyjała onegdajszym wycieczkom i spacerom. Pomimo wylegów wszystkie ogrody spacerowe były przepelnione publicznością. Najwięcej ożywiony był park Killishows, przez który powracali „wycieczkowcy.” Festywny wczoraj nie było — nie było wigo i deszczu. Do Brzuchowice wyjechało kilkadziesiąt osób, a bawiono się w tym uroczym miejscu wbornie.

Rozdanie nagród i dyplomów kończących uczeniu i uczniom galicyjskiego Konserwatorium, oraz odczytanie klasyfikacji za ubiegły rok szkolny odbyło się onegdaj o godzinie 11. przed południem, w wielkiej sali Tow. muzycznego.

Promocja. Pan Stanisław hr. Werszewicz z Nagłowia Rej, razem z Głowaczow w Galicji, uzyskał onegdaj na uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie, stopień doktora praw.

musieli posiadać osobne do tego upoważnienie ze strony prefekta gimnazjum.

Nie zapomniano też o wykształceniu pici pięknej. Za zezwoleniem rządowym otwarto w dniu pierwszego sierpnia 1785 roku pensjonat naukowy w lwowskim klasztorze Sakramentek. Program naukowy — rzecz naturalna — główną zwracał uwagę na naukę języka niemieckiego i francuskiego. Nawet katechizm uczono po niemiecku.

Utrzymanie roczne jednej wychowawcy kosztowało w owym pensjonacie 125 zł., względnie 500 zł. polskich.

Stan urzędniczy w Galicji odczuwał się powoli pod względem moralnym od czasów reindykacji. I nie mogło być inaczej wśród ówczesnej biurokracji, tworzącej najdziesiętniejszą zbieraninę ludzi, przybyłych z końca świata dla obowiązków bez pracy, ludzi, którym jedyną wobec rządu zdawała się zastęga ślepa niewiasta i pogarda dla wszystkiego, co polskie. Ze w znacznej części ludzie ci nie posiadali nawet potrzebnej do zajmowanego stanowiska kwalifikacji naukowej — dowodem tego rozporządzenie z r. 1788, nakazujące tak instalowanym już, jakoteż nie instalowanym urzędnikom uzupełnianie studiów. Pierwsi musieli się poddać egzaminowi z umiejętności, których znajomość była im niezbędnie potrzebna w urzędowaniu. Drugi brak studiów filozoficznych zastąpił byli winni półrocznym egzaminem. Na poprawę stanu urzędniczego zamierzali również wpłynąć rząd Józefiński, wprowadzając jeszcze w r. 1780 t. z. listy konduity. W listach tych, wypełnianych przez przełożonych urzędów, prócz dat służbowych, znajdowały się także rubryki, mające na celu wykazanie, czy dane indywiduum prowadzi życie chrześcijańskie, moralne? czy okazuje przełożo-

mu należytą szacunek, czy nie oddaje się nałogowi gry, lub trunkowi i t. d. Podobne listy konduity zasłanowano też w r. 1786 w gimnazjach i w uniwersytetach, co do profesorów. Praktyka wszakże okazała, że zarządzanie to, miało poprawę stanu urzędniczego, stało się tylko narzędziem sekatury podwładnych, w rękę przełożonych i z tego powodu listy konduity zniesione zostały zaraz po śmierci Józefa II., w lipcu 1790 r.

Za długi, popełnione z płochości lub z rozpusty, groziła urzędnikom rządowym wedle reskryptu, wydane w lutym 1787 r. utrata połowy pensji, względnie dymisja. W tymże roku (w kwietniu) wyszło postanowienie, iż urzędnik emerytowany z chwilą objęcia innej posady miejskiej lub rządowej traci prawo do pobierania emerytury na czas sprawowania owego urzędu.

Najważniejszem wszakże dla stanu urzędniczego, a zwłaszcza dla krajowców, którzy zdolałi w nim znaleźć pomieszczenie, był reskrypt cesarski z dnia pierwszego grudnia 1785 r., wprowadzający język niemiecki jako urzędowy we wszystkich instancjach.

Urzędnikom pozostawiono trzyletni termin do nauceania się takowego pod zagrożeniem utraty pensji. Jeszcze w r. 1789 istniał w uniwersytecie lwowskim bezpłatny kurs języka niemieckiego. Wykłady Umie fa były przystępne dla każdego i odbywały się dwa razy tygodniowo.

(C. d. n.)

Stanisław Peplowski.

W pałacu namiestnikowskim odbył się onegdaj świetny bal, który zgromadził doborowe towarzystwo, przebywające obecnie we Lwowie, z powodu wylegów, oraz wszystkich przedstawicieli sportu galicyjskiego.

Ochoce tańce, prowadzone przez Stanisława hr. Mycielskiego, przecięgły się do późnej godziny.

Wczoraj był się w salach towarzystwa strzeleckiego piknik, który zakończył lwowski sezon wycieczkowy.

Z armji. Ministerstwo wojny rozpisanie konkurs na posady nauczycieli i nauczyciela dla wojskowej szkoły ludowej w Przemyślu i w Jarosławiu. Ubiegający się o te ostatnie posady, muszą posiadać stosowne dla szkół ludowych z językiem wykładowym niemieckim kwalifikacje. W braku odpowiednich kandydatów na miejsca nauczycielskie, pierwszeństwo mieć będą wysłużeni podoficerowie, ukwalifikowani do posad rządowych, dla nich zastrzeżonych. Płaca nauczyciela lub nauczycielki wynosić będzie 600 zł. rocznie wraz z dodatkiem na mieszkanie 110 zł., oraz z kwinkwennium w sumie 60 zł. Nadto kierownik szkoły otrzyma dodatek 100 zł. wraz z wolnem mieszkaniem w gmachu szkolnym. Kandydaci winni wnieść podania do komandy X. korpusu w Przemyślu do dnia 15. lipca 1892 roku.

Nagła śmierć. Andrzej Zborowski, liczący lat 40, żonaty, ojciec dwójga dzieci, zmarł wczoraj nagle o godzinie 7. wieczorem na rampie kolejowej, opodal budki nr. 264.

Samobójstwa żołnierzy. Onegdaj o godzinie 7. rano odebrał sobie życie wystrzałem z karabinu żołnierz 95. p. p. Balicki. Kula przeszła serce. Samobójstwo popełniono w stajni domu przy ulicy Kurkowej 1. 9.

Tęgo samego dnia w koszarach przy pl. Franciszkańskim postrzelił się żołnierz 95. p. p. Kula przeszła mu rękę, a wedle wszelkiego prawdopodobieństwa, chciał on w ten sposób uwolnić się od dalszej służby wojskowej. Odstawiono go do wojskowego szpitala.

W sklepie zegarmistrza Herbera przy ulicy Kaźmierzowskiej 1. 37, skradł wczoraj żołnierz 80. p. p. Jędrzej Maliszewski srebrny zegarek, został jednak przytrzymany i oddany na główny odwach. Skradziony

